

fares sibi adscivissent : Constantius conscripto exercitu omnium opinione citius Bononiam in Gallia (quæ & Gesoriacum dicta) quam firmo præsidio munierat Carausius, advolat, obsidione incingit ; defixis in aditu trabibus ingestisque faxis mare excludendo portum adimit quasi vallo, quod impetus Oceani sua mole multis diebus insurgens non convulsit, verum deditione facta, primus qui insiluit æstus ita irrupit, ut prorsus fuerit solutum, & abruptum. Dumque ad Britanniam recuperandam classem hic & alibi apparat, Bataviam à Francis occupatam omni hoste purgavit, eorumque plurimos ad desertos agros colendos in Romanas transtulit nationes.

Eumenii Panegyricus.

C. Allectus Imp.

Interea temporis Carausium familiaris ejus Allectus qui sub eo summæ rei præfuit, dolo interemit & purpuram ipse induit. Quo audito, Constantius armatis diversis classibus Allectum ita incertum, consilii que inopem reddidit, ut tunc demum senserit quod non munitus esset Oceano, sed inclusus. Velaque faciens cælo & mari turbidis, per nebulam quæ mari incubuit, hostilem classem in speculis atque insidiis ad insulam Vectam collocatam ignorantibus omnino hostibus præteriit, & statim atque Britannia litus attigit exercitus, universis navibus injecit ignes, ut nullum fugæ superesset præsidium. Allectus autem ut vela Constantii imminetia conspexit, à littore quod tenebat abscessit, fugiensque incidit in Alclepiodotum Præfectum Prætorio, adeoque trepidus & in modum amentis properavit ad mortem, ut nec aciem explicarit, nec turmas quas trahebat, instruxerit, sed cum barbaris mercenariis irruerit, purpura ne agnosceretur abjecta, ceciditque tumultuaria pugna, vix unius indicio repertus inter cadavera barbarorum quæ passim campos & colles intexerunt. Franci vero & alii barbari qui prælio superfuerunt, Londinum diripere, & fugam capescere cogitaverunt, cum ex improvise milites Constantii qui nebuloso cælo abjuncti fuerunt, commodum Londinum pervenerunt, eosque passim tota urbe confecerunt, & non solum civibus in cade hostium dederunt salutem, sed etiam in spectaculo voluptatem. Hac victoria postquam provincia septem plus minus annos sub Carausio, & tres sub Allecto occupata fuisset, recuperata est. Vnde Eumenius ad Constantium. *O victoria, multijuga & multiplicium triumphorum, qua Britannia restituta, qua gentes Francorum penitus excisa, qua multis præterea gentibus in conjuratione illius sceleris deprehensis imposta est necessitas obsequendi. Denique ad perpetuam quietem maria sunt purgata. Gloriare vero tu Caesar invicte alium te orbem terrarum reperisse, & Romane potentie gloriam restituendo navalem, addidisse imperio terris omnibus majus elementum. Et paulo post ad eundem. Ita Britannia recuperata est, ut ille quoque nationes terminis ejusdem insula coherentes vestris nutibus obsequantur.*

Persecutio in Britannia.

S. Albanus.

Postremis Dioclesiani & Maximiani annis cum Orientalis ecclesia Martyrum sanguine jam plures annos cruentata fuisset, huc etiam in Occidentem furentis illius persecutionis impetus pervasit, multique qui Christo nomina dederant, martyrio sunt affecti : inter quos præcipui Albanus Verolamiensis, Iulius, & Aaron ex Isca urbe Britannia.

Legionum, &c. De quibus suo loco. *Tunc enim, triumpho longe maximo & sælicissimo, vicit ecclesia, cum decem annorum stragibus vinci non poterat.*

Cum Dioclesianus & Maximianus se imperio abdicarent, Constantium illum Chlorum qui hætenus Cæsaris titulo Rempub : administraverat, Augustum designarunt, illique obtigerunt Italia, Africa, Hispania, Gallia, & Britannia : verum Italia & Africa Galerio cessit, cæteris contentus. Hic cum sub Aureliano in Britannia stipendia faceret, Helenam Cæli vel Cælii Britannici Reguli filiam in uxorem duxit, ex qua Constantinum illum Maximum in Britannia genuit. Ita enim cum magno illo Baronio communis & conspirans omnium scriptorum testatur sententia, præter unum & alterum nuperum Græculum inter se dissidentes, & virum longe eruditissimum ex depravato I. Firmici loco. A Maximiano tamen illam repudiare coactus est ut Theodoram ejus filiam acciperet. Hæc illa Helena est quæ in antiquis Inscriptionibus VENERABILIS, & PISSIMA AVGVSTA dicta, & ob Christianam pietatem, Hierosolymam idolis purgatam, Basilicam in loco Dominicæ passionis extructam, & salutarem Christi crucem inventam tantopere ab ecclesiasticis scriptoribus celebrata. Quam tamen Iudæi & Gentiles stabulariam ignominiose appellarunt, quod pientissima princeps præsepe in quo Christus natus quæsit, & ubi stabulum fuit, Ecclesiam fundavit. Hinc Sanctus Ambrosius : *Stabulariam hanc primo fuisse asserunt, &c. Bona stabularia Helena Hierosolymam festinavit & scrutata est locum Dominicæ passionis, tamque diligenter præsepe Domini requisivit. Bona stabularia, quæ stabularium non ignoravit illum, qui vulnera curavit hominis à latronibus vulnerati. Bona stabularia quæ maluit existimari stercorearia, ut Christum lucrifaceret. Nec minori sane laude maritus ejus Constantius ob pietatem, & moderationem effertur. Vir, qui repudiata penitus impiorum in variis diis colendis superstitione, Deum unum omnium rerum moderatorem ultro agnovit. Vnde ut Aulicorum suorum in Deum fidem experiretur optionem illis dedit liberam, vel ut diis sacrificantes apud se manerent, vel recusantes abirent: Verum qui abire potius quam fidem in Deum deserere maluerunt, apud se retinuit, abjectis aliis quos sibi futuros infidos. putavit, qui fidem in verum Deum abjecerant. Obiit hic optimus Imperator suprema in Britannia contra Caledonios, aliosque Pictos expeditione, Eboraci, filio Constantino Imperatore successore & Cæsare designato.*

Paucis ante Constantii mortem diebus Constantinus ejus filius per dispositos equos Roma Eboracum advolavit : cæteros quos alebat Republica toto itinere ne quis persequeretur, mutilavit : ibique patris spiritum excepit. Vnde ad eum antiquus Orator. *Sacrum istud Palatium non candidatus imperii sed designatus intrasti : confestimque te illi paterni Lares successorem videre legitimum. Neque enim erat dubium quin ei competeret hereditas quem primum Imperatori filium Fata tribuissent. Nihil-omnis à militibus quasi coactus sed præcipue Eroci Alamanorum regis opera, qui illum auxilii gratia comitabatur, in Imperatorem evectus est. Purpuram milites, utilitati publicæ, potius quam affectibus servientes, illi injecerunt lachrimanti, equumque calcari-*

Constantius Chlorus Imp.

Baronius in Hist. Eccl.

Helena.

De obitu Theodosii.

Eusebius.

Vide Suidam quare dicitur Pauper. Constantinus Maximus Imp.

Panegyricus Constantino M. dicitur.